

דפי עיון

"ליהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו תורה.
וכך הוא אומר:
"כי נר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

במפרשים

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משואות-יצחק

י"ל ע"י מ. מושקוביץ * משואות-יצחק 79858 ד.ג.שדה-גת * טל': 08-8616173 * פקס: 08-8616174

שנת תשע"ו

פרשת קרח

"ויקה קרח בן יצהר בן קהת בן לוי ודתן ואבירים בני אליאב ואון בן פלת בני ראובן"

א. המהר"ל מפראג.
פרק טז פסוק א':

(במדבר ט"ז א')

מדרש: אמר רב; און בן פלת אשתו הצילתו. אמרה ליה מה לך בהדי פלוגתא. היינו דכתיב (משלי יד) חכמות נשים בנתה ביתה, זו אשתו של און ואולת בידה תהרסנו זו אשתו של קורח.
(במדבר רבה פרשת י"ח).

מעמדה העדין של האשה במשפחה

על בעלים שנשים מושלות ושולטות בהם אומר המהר"ל:

מי שאשתו מושלת עליו מבטל ממנו מה שנקרא איש.
(חדושי אגדות ג' ע' ל')

מטבע העולם שהאיש הוא הדומיננטי במשפחה והאשה מושפעת ממנו ומקבלת עליה את "ממשלתו". אך יחד עם זאת חייב הבעל לזכור: דוקא בגלל שהאשה בדרך כלל נשמעת לדבריו אסור לו להכעיס אותה שכן האשה נמצאת במצב עדין מאד. מצד אחד יש לה חשיבות עליונה במשפחה (והיא שומרת על כבודה הראוי לה) ומאידך נמצאת היא תחת רשותו. זהו מצב עדין הדורש יחס מיוחד וזהירות רבה מפני פגיעה ביוקרתה ובמעמדה במשפחה.
גם זאת כותב לנו המהר"ל:

אמר רב לעולם יהא אדם זהיר באונאת (-הרגזת) אשתו (ב"מ נט ע"א). פירוש: שיהיה נזהר באשתו כי אשתו מפני שהבעל מושל עליה דמעתה מצויה ביותר.
(חדושי אגדות ג' ע' כ"ד)

ובאותו ענין אותו רעיון שם בהמשך:

כך האשה נבראת שהיא תחת ממשלת בעלה כדכתיב בקרא (בראשית ג') והוא ימשול בך. ואם יש לה אונאה (-אם מרגיזים אותה) היא מתפעלת (-מושפעת ונפגעת) ביותר, ולכן (-ולכן) דמעתה מצויה.
וגם אין האשה מקבלת עליה (כל כך ברצון את) ממשלת בעלה מפני שהיא זוגתו (ובלעדיה אין המשפחה משפחה) (ו)רואה עצמה חשובה ולכן מתפעלת (-מרגישה עצמה נפגעת) מן אונאת בעלה.
(חדושי אגדות ג' ע' כ"ד)

קרח

זו הסיבה ש"קשה לזווגם כקריעת ים סוף" (סוטה ב' ע"ב). הזווג דהיינו התאמת בני זוג אחד לשני זוהי אומנות מיוחדת של הקב"ה והיא בדרגת קושי כמו קריעת הים. מה הדמיון דוקא לקריעת ים סוף? אומר המהר"ל:

כשם שהוא פלא גדול לקרוע דבר שהוא אחד כמו הים שהוא אחד וקשה הוא לחלק ולהפרידו לשניים, כך הוא פלא גדול לחבר שני דברים שהם בעצמם מחולקים לחבר (שני חלקים) הוא כמו קריעת ים סוף שהוא הילוך דבר שהוא אחד. כי חלוק דבר שהוא אחד לגמרי הוא קשה כמו לחבר ולעשות אחד (מ)דבר שהוא מחולק בעצמו כמו איש ואשה.

(חדושי אגדות ב' ע' כ"ח)

כלומר: הפרדת השלם לשניים (קריעת ים סוף) שוה לחבור השניים לשלם (זווג איש ואשה).

אלו

1. מנין למדריש אכן רציתו de און הציפתהו?
2. מה הרציון שהמדריש רוצה למדננו ככך?
3. איך המהר"ל מביין את מצודה de האשה והתוצאות הנופצות מכך?
4. מה לפי זה הדיוק תפקיד האישי?
5. כמה הנה de קריעת ים סוף עייק לצ'נינו?

* * *

ויקה קרח (ט"ז א')

ב. תוספת ברכה

פרק טז פסוק א':

רש"י מבאר סבת מחלוקת שלו, שנתקנא באליצפן בן עוזיאל שנתמנה נשיא על שבט קהת. והוא, קרח, חשב עצמו ליותר קרוב לזכות במשרה זו, עכ"ל.

אך לא נתבאר, מה עוררו לחלוק עתה, אחר ענין המרגלים, בעיד שמנוי אליצפן הי' לפני זמן רב, כמבואר בפרשה במדבר (נ' ל') ונשיא בית אב למשפחת הקהתי אליצפן בן עוזיאל, זה הי' בשני לחדוש אייר, כמבואר בריש פרשה במדבר (א' א'), ובפרשה בהעלתך (י' י"א) כתיב בעשרים בחודש השני (אייר) נסעו דרך שלשת ימים ובאי לקברות התאוה בכ"ג באייר, ושם ישבו שלשים יום, כמו שנאמר שם (י"א כ') עד חודש ימים, ואחר הסגר מרים לשבעת ימים באו לחצרות בכ"ט בסיון (עיין תענית כ"ט א') ומשם נשלחו המרגלים חזרו לאחר ארבעים יום, כמבואר בפרשה שלח (י"ג כ"ה) וישבו מתור הארץ מקץ ארבעים יום, ואח"כ החלה מחלוקת קרח, ונמצא, שמן מנוי אליצפן עד המחלוקת עברו יותר משלשה חדשים, וכל אותן הימים לא מיחה, ורק לאחר ענין המרגלים נתעורר לחלוק, וזה צריך טעם.

וקרוב לומר עפ"י המבואר בזהר ריש פרשה שלח, על הפסוק וישלח אותם משה כולם אנשים ראשי בני ישראל המה, שכל המנוים למשרות קודש במדבר היו מיועדים לעמוד על משמרתם רק עד בואם לארץ ישראל, אבל בבואם לשם ירדו כולם ויתמנו אחרים תחתיהם.

הנה קודם ענין המרגלים היו קרובים ונכונים ליכנס לארץ בזמן קרוב מאוד, וכפי שנראה ממהלך המרגלים שהלכו ותרזו ושבו הכל רק במשך ארבעים יום (פ' שלח, י"ג כ"ה), ובריש פרשה דברים, אחד עשר יום מחורב" ולפי זה הי' דבר הכניסה מאורע רק לימים ספורים, וחשב קרח, כי אחרי שהמנוים שבמדבר יעברו בבואם לארץ, והזמן התוא נראה וקרוב, אין כדאי לעורר מחלוקת בשביל מנוי לימים מועטים, אבל לאחר ענין מרגלים שנגזר להתעכב במדבר ארבעים שנה, לא יכל עוד להבליג על גאותו ועל תשוקתו לשררות ויצא לחלוק.

אלו

1. איך פרשנו מתייחס למדריש רש"י כאן?
2. מהו הקושי שפרשנו מוצא אל דברי אלה?
3. איך - לאחר הסגר מנוי מק פסוקים - מוכיח פרשנו את מוצדי האירועים ומה מסקנתו מכך?
4. מהו מצנהו ההי"ונוי לכל זאת?
5. היש לדעתך עוד סיבה למה פרשנו מקדיש כה הרבה להספרו ומה הוא רוצה למדננו ככך?

פרק יז' פסוקים י', יא', יב': (י) הרמו. לא אמר שיפרדו פן יספו בכנ חטאות, כי יש באלהים יכולת להמית רשעים רבים סביב לדיק אחד והוא לבדו נשאר, אלא אמר כן לכבוד הדיוקים, שכל זמן שהם בתוכם לא ישלח ידו בהם, והכונה להודיע שהם לריכים כפרה ומשה הוא המזדרז לעשות כן מיד: ויפלו על פניהם. בתפלה: (יא) קח את המזחתה. זה"א הידיעה, אולי היתה המזחה עלמה שהקריב זה הקטורת ביום שלפניו: אש מעל המזבח. ולא אש הדיוט בעבור קדושת הקטורת: ושיים קטרת. ממין הקטורת הקרבה בכל יום, והודיע בזה שהקטורת הממיתה כשאינם כהנים היא הנותנת חיים ביד אהרן, לדעת שהוא ראוי לעבודה ולא הזרים: והולך מהרה אל העדה. מלת והולך מבנין הפעיל, וחסר הפעול שהוא המזחה עם האש והקטורת, והנה אעפ"י שאמר להם השם הרמו מתוך העדה, לא נמנע אהרן מלזבא בתוכם ולא משה מלזרזו, כי ראה כי כלתה אליהם הרעה מאת ה', ואם לא יכפר עליהם ימותו כלם כרגע, וחשב שמאמר הרמו מתוך וכו' היה כמו עלה שיתרחקו משם לכבודם ולא זווי ממש, והם באהבתם את העם עם כל קרחונם לא חשו לכבוד עלמם, ונשחדלו להילם: וכפר עליהם. לפי שחטאם היה בזה שהיו מערערים על כהונת אהרן, לכן ראה שאהרן עלמו יכפר עליהם כדי שיראו שהוא אינו חפץ במיתתם, אעפ"י שדברו נגדו: כי יצא הקצף. לרין אתה למהר ולרוץ שם, כי כבר ילא הקלף מלפני ה', שהרי אנו רואים שהחל הנגף: (יב) ויתן את הקטרת. על האש. והנה תחלה רץ אל תוך הקהל ואח"כ נתן את הקטורת על האש, אבל משה אמר לו תחלה ושיים קטורת ואח"כ והולך מהרה וכו', ואין לומר ששנה מן הסדר שזיה לו משה, שהרי הכתוב אומר ויקח אהרן כאשר דבר משה, אולם מה שאמר ושיים קטורת היא הכנה שישים הקטורת בחפניו, ואח"כ יכפר עליהם בנתינת הקטורת על האש, וכן עשה אהרן, כי תחלה כתוב ויקח אהרן כאשר דבר משה, כלומר שם הקטורת בחפניו, ואח"כ ויתן את הקטורת שהיא הנתינה על האש: וכפר על העם. לא היתה ההללה ע"י כח שיים בסממני הקטורת חלילה, כי התורה פירשה הסמים ההם בפרשת כי תשא, ואין באחת מהן כח להליל ממות, אלא ע"י קדושת אהרן שהוא קדש קדשים שנאמר ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים (ד"ה א' כ"ג י"ג), ועל ידי קדושת הקטורת שהוא ג"כ קדש קדשים שנאמר קדש קדשים תהיה לכם (שמות ל' ל"ו) זכו העם להנלל, ולזה אמר הכתוב וכפר על העם הרי שהכל תלוי בכפרה, ובשני הדברים שאמרנו היה כח לכפר, ולפי שהם הכחישו בקדושת אהרן ודברו סרה על הקטורת שגרמה מיתה לחמשים ומאתים איש, לכן הודיעם משה כי יש באהרן ובקטורת קדושה יתירה, ועל ידיהן ינללו ממות: ו

אלות

1. מה קושי מוצא ברשנו בפסוק " ומה מצנהו?
2. בפסוק יא' מרחיב פתרשנו את מצוי מ שה ואהרון ומנאקט, התוכף להסביר?
3. בפסוק יב' משיק ומסיף פתרשנו את ההסבר המצוי, התוכף להסביר?
4. איזה שני חטאים היו במציהם ואיך הם נתכפרו?
5. פתרשנו מדעים כי אין בסממני הקטורת כח סולף להצלה, אם כן לפע מה הוא בא כאן?
6. מה היה תפקידו של אהרון בכל זה?